

Instytut Spawalnictwa Ośrodek Certyfikacji

Adres:
ul. Bł. Czesława 16-18
44 - 100 GLIWICE

tel. ++(48-32) 3358212
fax ++(48-32) 3358298
e-mail:is@is.gliwice.pl

Zasady egzaminowania personelu badań nieniszczących

Wydanie 01

Grudzień 2018

Opracował: dr inż. Michał Kubica

Zatwierdził: dr inż. Eugeniusz Szczok

1. WSTĘP

Ośrodek Certyfikacji Instytutu Spawalnictwa jest akredytowaną wg normy PN-EN ISO/IEC 17024 niezależną jednostką certyfikującą, która uznaje i nadzoruje ośrodki szkoleniowe i egzaminacyjne oraz zarządza procedurą egzaminowania i certyfikacji personelu badań nieniszczących zgodnie z wymaganiami normy PN-EN ISO 9712.

Ośrodek Certyfikacji egzaminuje i certyfikuje personel badań nieniszczących wg normy PN-EN ISO 9712:

w zakresie:

- badań wizualnych VT,
- badań penetracyjnych PT,
- badań magnetyczno-proszkowych MT,
- badań ultradźwiękowych UT,
- badań radiograficznych RT.

dla stopni kwalifikacji personelu badań nieniszczących 1., 2. i 3. w sektorach przemysłowych „Wytwarzanie (PW)” oraz „Badania przed i eksploatacyjne wraz z wytwarzaniem (PE)”, w sektorze wyrobów: złącza spajane (w), wyroby przerabiane plastycznie oprócz odkuwek (wp), odlewy (c), odkuwki (f) oraz rury różnych średnic i grubości ścianek (t).

w zakresie:

- badań radiograficznych RT2 (ORS) – ocena radiograficzna spoin

dla stopnia kwalifikacji personelu badań nieniszczących 2. w sektorze przemysłowym „Wytwarzanie (PW)” oraz w sektorze wyrobów: złącza spajane (w) i wyroby przerabiane plastycznie oprócz odkuwek (wp) oraz rury różnych średnic i grubości ścianek (t).

w zakresie

- badań ultradźwiękowych UT (TOFD) – dla 2.stopnia kwalifikacji personelu badań nieniszczących w sektorach przemysłowych „Wytwarzanie (PW) ” oraz „Badania przed i eksploatacyjne wraz z wytwarzaniem (PE)”, w sektorze wyrobów: złącza spajane (w), wyroby przerabiane plastycznie oprócz odkuwek (wp), odkuwki (f) oraz rury różnych średnic i grubości ścianek (t).

w zakresie

- badań ultradźwiękowych UT (Phased Array) – dla 2.stopnia kwalifikacji personelu badań nieniszczących w sektorach przemysłowych „Wytwarzanie (PW) ” oraz „Badania przed i eksploatacyjne wraz z wytwarzaniem (PE)”, w sektorze wyrobów: złącza spajane (w), wyroby przerabiane plastycznie oprócz odkuwek (wp), odkuwki (f) oraz rury różnych średnic i grubości ścianek (t).

Przy przeprowadzaniu egzaminów muszą być uwzględnione wszystkie zalecenia stosowanych norm.

2. UKOŃCZENIE SZKOLENIA

W celu dopuszczenia do egzaminów dla uzyskania certyfikatu kompetencji kandydat jest zobowiązany przedstawić zaświadczenie o ukończeniu z wynikiem pozytywnym szkolenia w Ośrodku Szkoleniowym i według programów szkoleniowych spełniających wymagania norm PN-EN ISO 9712 i PN- EN ISO/IEC 17024.

Zaświadczenie wydawane jest kandydatowi na podstawie przeprowadzonego przez ośrodek szkoleniowy egzaminu wewnętrznego. Kandydat zobowiązany jest uczestniczyć, w co najmniej 90% zajęć na odpowiednim szkoleniu.

3. OPIS POSTĘPOWANIA PRZY EGZAMINOWANIU

3.1. Dopuszczenie do egzaminu

Do egzaminu dopuszczeni są kandydaci spełniający minimalne wymagania w zakresie wykształcenia teoretycznego i praktycznego oraz zadawalającej zdolności widzenia w badaniach nieniszczących zgodnie z wymaganiami normy PN-EN ISO 9712.

Udokumentowane badanie ostrości widzenia kandydata powinno być przeprowadzane nie wcześniej niż 12-cy przed przystąpieniem do egzaminu.

Egzaminy kwalifikacyjne składają się z części pisemnej ogólnej i części praktycznej. Egzaminy obejmują określoną metodę badań nieniszczących, wyroby i sektory przemysłowe.

3.2 Ogólne zasady przeprowadzenia egzaminu teoretycznego i praktycznego

Egzaminy na 1, 2 i 3. stopnia przeprowadzane są przez Komisję Egzaminacyjną powołaną przez Ośrodek Certyfikacji, w skład której wchodzi egzaminator i osoba nadzorująca egzamin będąca pracownikiem Ośrodka Certyfikacji. Wszystkie egzaminy powinny być przeprowadzone w Ośrodkach Egzaminacyjnych, zatwierdzonych i nadzorowanych bezpośrednio przez Ośrodek Certyfikacji. Egzaminy mogą być przeprowadzane również w jednostce zainteresowanej przeprowadzeniem egzaminu – pracodawcy kandydata(ów). Egzaminy przeprowadzane i oceniane są zgodnie z wymaganiami normy PN-EN ISO 9712.

Liczba wymaganych pytań do egzaminu jest zgodna z wymaganiami normy PN-EN ISO 9712.

Czas trwania egzaminu teoretycznego i praktycznego jest podawany przez egzaminatora przed rozpoczęciem egzaminu i jest zgodny z wymaganiami normy PN-EN ISO 9712.

Na każde pytanie istnieją cztery możliwe odpowiedzi. Wśród tych odpowiedzi jedna jest prawdziwa. Każdy kandydat otrzymuje arkusz egzaminacyjny w postaci testu i arkusz oceny, w którym wpisuje ostateczną wersję odpowiedzi uznanej za prawidłową.

Kandydat nanosi na arkusz egzaminacyjny i arkusz oceny swoje dane personalne. W arkuszu oceny zaznacza wybrane przez siebie prawidłowe odpowiedzi wstawiając w miejsce oznaczone jako „a, b, c, d” przy każdym kolejnym pytaniu znak „x” .

Przewodniczący na wniosek członka Komisji ma prawo wykluczyć z egzaminu osoby, które korzystają z pomocy innych kandydatów, posługują się niedozwolonymi materiałami pomocniczymi, pomagają innym kandydatom lub w inny sposób zakłócają przebieg egzaminu.

Po zakończeniu testu kandydat zobowiązany jest do podpisania się na końcu arkusza egzaminacyjnego i arkusza oceny i oddania tych dokumentów członkowi Komisji Egzaminacyjnej. Wypełnione arkusze egzaminacyjne i arkusze oceny zabezpiecza przewodniczący Komisja Egzaminacyjna do czasu ich oceny.

Każde pytanie testu egzaminacyjnego oceniane jest według skali:

1. odpowiedź prawidłowa : (+1) punkt,
2. odpowiedź nieprawidłowa : (0) punktów,
3. brak odpowiedzi : (0) punktów.

Po przeprowadzeniu oceny egzaminu przez Komisję Egzaminacyjną i ogłoszeniu wyników, kandydatowi przysługuje prawo wglądu do arkusza oceny. Komisja Egzaminacyjna Ośrodka wydaje zaświadczenia o zdanym egzaminie, które są ważne przez dwa lata.

3.2.1 Egzamin 1. i 2. stopnia dla metod badań VT, PT, MT, UT i RT oprócz RT2(ORS)

3.2.2 Egzamin teoretyczny 1. i 2. Stopnia

Egzaminy składa się z części ogólnej i specjalistycznej, które są egzaminami pisemnymi testowymi.

Egzamin ogólny zawiera tylko pytania z wiedzy ogólnej (minimum 30 pytań dla metod VT, PT, MT i minimum 40 pytań dla metod UT, RT), natomiast egzamin specjalistyczny składa się tylko z pytań uznanych za ważne dla danego sektora przemysłowego (minimum 30 pytań dla sektora PW i minimum 40 pytań dla sektora PE).

Dopuszczalny czas na jedno pytanie przy egzaminie ogólnym wynosi 1,5 minuty, natomiast przy egzaminie specjalistycznym czas ten wynosi 2 minuty.

Kandydaci podczas egzaminu teoretycznego specjalistycznego w metodach UT, RT mogą korzystać z norm,

3.2.3 Egzamin praktyczny 1. i 2. stopnia

Egzamin praktyczny weryfikuje umiejętności kandydata do:

- a) prawidłowej obsługi aparatury stosowanej do badań,
- b) przeprowadzania badania próbek, przypisanych do sektorów przemysłowych i wyrobów objętych akredytacją PCA,
- c) rejestrowania i analizowania informacji w stopniu wymaganym w pisemnych instrukcjach dla stopnia 1., lub w specyfikacjach dla stopnia 2.

Próbki stosowane do badań przy egzaminach praktycznych dobiera się ze zbioru próbek dopuszczonych przez Ośrodek Certyfikacji i niestosowanych podczas szkolenia.

W przypadku, gdy egzamin praktyczny uwzględnia dwa lub więcej sektorów przemysłowych, to liczba próbek powinna być tak dobrana, aby sprawdzić kompetencje kandydata dla każdego sektora przemysłowego.

Próbki egzaminacyjne muszą zawierać jedną lub więcej niezgodności spełniających wymagania dokumentu CEN/TS 15053 i ISO/TS 22809.

Próbki egzaminacyjne powinny zawierać niezgodności charakterystyczne dla wyrobów, które mogą występować podczas ich wytwarzania lub eksploatacji. Niezgodności w próbkach mogą być rzeczywiste, sztuczne lub wprowadzane celowo.

Egzamin praktyczny przeprowadzany jest przy wykorzystaniu próbek przygotowanych przez ośrodek egzaminacyjny. Próbki te powinny być jednoznacznie zidentyfikowane, posiadać wzorcową kartę oceny, opracowaną na podstawie dwóch niezależnych badań oraz powinny

być walidowane i podpisane przez egzaminatora posiadającego uprawnienia 3. stopnia w danej metodzie badań.

W przypadku egzaminu dla metody badań RT nie jest wymagane, aby próbka zawierała wyróżnione na radiogramach, w celu ich interpretacji, niezgodności.

W przypadku egzaminu praktycznego RT2, w jego pierwszej części, egzaminowany wykonuje radiogramy złączy spawanych i odlewów. Końcowa ocena drugiej praktycznej części egzaminu związanej z oceną radiogramów polega na porównaniu wyników uzyskanych przez egzaminowanego z katalogiem radiogramów wzorcowych.

Czas wykonania badania i oceny jednej próbki dla metod badań VT, PT, MT i RT wynosi 60 minut, natomiast w przypadku metody badań UT czas ten wynosi 90 minut.

W trakcie egzaminu praktycznego na 2. stopień kwalifikacji kandydat opracowuje instrukcję przeprowadzenia badań NDT dla personelu 1. stopnia, Instrukcja dotyczy próbki wybranej przez egzaminatora spośród próbek egzaminacyjnych.

Czas na opracowanie instrukcji badań nieniszczących dla metod VT, PT i MT wynosi 60 minut.

Czas na opracowanie instrukcji badań nieniszczących dla metod UT i RT wynosi 90 minut.

Wymagania dotyczące liczby próbek egzaminacyjnych do egzaminu praktycznego dla 1. i 2. stopnia kwalifikacji zostały podane w załączniku B do normy PN-EN ISO 9712. Liczba badanych obszarów lub objętości powinna być odpowiednia do stopnia i metody badań nieniszczących oraz rozpatrywanego sektora.

Podstawą do przeprowadzenia egzaminu praktycznego w sektorze przemysłowym badania przed i eksploatacyjne wraz z wytwarzaniem dla sektora wyrobu „odlewy” są normy PN-85/H-83105 „Odlewy – Podział i terminologia wad” i PN-EN 1370 „Odlewnictwo - Badanie chropowatości powierzchni za pomocą wzorców wzrokowo-dotykowych”.

Zgodnie z normą PN – 85/H – 83105 niezgodności odlewnicze można definiować jako zmianę kształtu, powierzchni, naruszenie ciągłości materiału podstawowego oraz nieprawidłowości struktury wewnętrznej odlewów wykonanych z żeliwa, staliwa lub stopów metali nieżelaznych.

Egzamin polega na wizualnej ocenie powierzchni odlewu. Badania przeprowadza się bez wspomagania optycznego, przy natężeniu oświetlenia zalecanego na badanej powierzchni większego bądź równego 500 luksów.

Nieciągłości powierzchniowe odlewów w stanie surowym, śrutowanych, szlifowanych lub obrabianych mechanicznie można klasyfikować za pomocą wymiarowania. Wielkość nieciągłości charakteryzują wymiary H (głębokości) i L (długości). Norma PN-EN 1370 określa 8 poziomów niezgodności powierzchniowych w oparciu o maksymalne wymiary, które mogą być wykryte badaniem wzrokowym. Poziomy ostrości sklasyfikowane są od poziomu VD1 do VD8.

Z uwagi na różnorodność czynników wpływających na powierzchnie odlewów, nie wykazują one powtarzalności charakterystycznej dla powierzchni poddanych obróbce skrawaniem.

Norma PN-EN 1370 określa, że do oceny chropowatości powierzchni odlewów są w powszechnym użyciu dwa zestawy wzorców, a mianowicie:

- BNIF Nr 359, Bureau de Normalisation des Industries de la Fonderie, 110 x 160 mm, do wszystkich materiałów odlewniczych;
- SCRATA ASTM 802 Shorter set, Castings Technology International, Advanced Manufacturing Park, 100 x 150 mm, do staliwa i żeliwa.

Do oceny próbek egzaminacyjnych wykorzystane są wzorce BNIF Nr 359, które składają się z trzech serii próbek odniesienia stanowiących dokładną replikę stanu powierzchni odlewów. Ocenę próbek egzaminacyjnych przeprowadza się wg wzorców z serii 1., która obejmuje 12 przykładów powierzchni surowej lub po obróbce wykończeniowej (śrutowaniu oczyszczającym), podzielonych na dwie grupy:

- 1 grupa – obejmuje 4 przykłady powierzchni o wzrastającej gładkości oznaczonych symbolami: 1/0S1, 2/0S2, 3/0S1 i 4/0S1; uwaga: wymiar przykładu 4/0S1 jest mniejszy od wymiaru pozostałych przykładów i wynosi ok. 105 x 80 mm
- 2 grupa – obejmuje 8 przykładów powierzchni o wzrastającej chropowatości i oznaczonych symbolami: 1S1, 2S1, 3S1, 4S1, 5S1, 6S1, 7S1 i 8S1.

Ocenę chropowatości odlewu przeprowadza się dla powierzchni wskazanych na próbce egzaminacyjnej przez porównanie tych powierzchni ze wzorcem wzrokowo – dotykowym odpowiedniej serii lub kategorii i poziomu, usytuowanym najbliżej odlewu.

W przypadku stalowych i żeliwnych próbek egzaminacyjnych do ich oceny można zastosować również wzorce SCRATA ASTM A802.

Wszystkie płytki (wzorce) mają wymiary 150 x 100 mm i są rzeczywistym odwzorowaniem aktualnie spotykanych powierzchni odlewniczych. Płytki przeznaczone są do określania kategorii (B, C, D, E, F, J, H, G, A) oraz klasy jakości / nasilenia wad na powierzchni, które tworzą się w procesach odlewania w formach piaskowych. Chropowatość próbek ma za zadanie przedstawić naturalną powierzchnię, którą otrzymuje się w procesie odlewania. Próbki (wzorce) występują w dziewięciu kategoriach, gdzie każda kategoria ma pięć klas jakości / stopni nasilenia (stopień 1 określa najwyższą jakość najmniejsze nasilenie wad).

Kandydaci podczas egzaminu praktycznego mogą korzystać z norm, tablic i wykresów.

3.3 Egzamin kwalifikacyjny na 2. stopień w metodzie RT w zakresie oceny radiograficznej spoin – RT2 (ORS)

Egzamin na 2. stopień - ORS składa się z części teoretycznej ogólnej (minimum 40 pytań) i specjalistycznej (minimum 40 pytań) oraz części praktycznej.

Egzaminy, ogólny i specjalistyczny są egzaminami pisemnymi testowymi. Zakresy egzaminów obejmują tematykę pełnego kursu RT2.

Dopuszczalny czas na jedno pytanie przy egzaminie ogólnym wynosi 1,5 minuty, natomiast przy egzaminie specjalistycznym czas ten wynosi 2 minuty.

Kandydaci podczas egzaminu teoretycznego specjalistycznego mogą korzystać z norm,

Egzamin praktyczny weryfikuje umiejętności kandydata do:

- a) przeprowadzania oceny radiogramów, przypisanych dla sektorów przemysłowych i wyrobów objętych akredytacją (pkt. 2 niniejszej procedury),
- b) rejestrowania i analizowania wyników oceny w stopniu określonym przez normy i specyfikacje dla stopnia 2.,
- c) oceny pisemnych instrukcji w oparciu, o które wykonuje się radiogramy.

Radiogramy stosowane przy egzaminach praktycznych dobiera się ze zbioru radiogramów opuszczonych przez Ośrodek Certyfikacji. W przypadku, gdy egzamin praktyczny uwzględnia dwa lub więcej sektorów przemysłowych, to liczba radiogramów jest tak dobrana, aby można było sprawdzić kompetencje kandydata dotyczące każdego sektora przemysłowego.

Czas wykonania oceny jednej próbki wynosi 60 minut.

Szczegółowe wymagania dotyczące egzaminu praktycznego, w zakresie oceny radiogramów zawarte są w normie PN-EN ISO 9712.

3.4 Egzamin kwalifikacyjny na 2. stopień w metodzie UT w zakresie wykonywanie i ocena wyników badań techniką TOFD

Egzamin na UT2. stopień - TOFD składa się z części teoretycznej i praktycznej.

Kandydaci podczas egzaminu teoretycznego specjalistycznego i praktycznego mogą korzystać z norm.

Egzaminy teoretyczny

Egzaminy teoretyczny - specjalistyczny jest egzaminem pisemnym testowym, przeprowadzanym zgodnie z ogólnymi zasadami opisanymi w punkcie 6.2 niniejszej procedury. Egzamin teoretyczny obejmuje minimum 35 pytań testowych z zakresu wiedzy o podstawach fizycznych, historii, zakresie i aspektach praktycznych stosowania techniki TOFD, norm na wykonanie badań i ocenie wyników. Dopuszczalny czas odpowiedzi na jedno pytanie wynosi 2 minuty.

Egzamin praktyczny

Egzamin praktyczny obejmuje:

- a) opracowanie instrukcji badania,
- b) wykonanie badań TOFD,
- c) ocenę wyników badań.

Opracowanie instrukcji badania – czas wynosi 90 minut

Kandydat opracowuje instrukcję badania w oparciu o normy przedmiotowe lub/i procedurę, zgodnie z ogólnymi wymaganiami PN-EN ISO 9712. W ramach instrukcji dobiera parametry badania dla konkretnego złącza (próbki egzaminacyjnej), opisuje wymagania norm dotyczące jakości wyników badań i określa szczegółowo kryteria akceptacji dla danego złącza.

Wykonanie badań - łącznie czas wynosi 120 minut

Kandydat wykonuje techniką TOFD badania dwóch różnych próbek z sektorów wyrobów składających się na sektory przemysłowe (złącze spawane i odkuwka). Dobiera parametry i określa warunki badań na podstawie norm i/lub procedury. Dopuszczalne jest powtarzanie badania, pod warunkiem nieprzekroczenia dopuszczalnego czasu egzaminu jeśli komisja

egzaminacyjna uzna, że nie jest to spowodowane brakiem technicznych zdolności do spełnienia wymagań egzaminu praktycznego.

Ocena wyników badań – łącznie czas wynosi 90 minut

Kandydat wykonuje sprawdzenie jakości wykonania i ocenę dwóch zestawów wyników badań TOFD złączy spawanych na dostarczonych protokołach, zgodnie z wymaganiami norm przedmiotowych lub dostarczonej procedury badania.

3.5 Egzamin kwalifikacyjny na 2. stopień w metodzie UT w zakresie wykonywanie i ocena wyników badań techniką Phased Array

Egzamin na 2. stopień - Phased Array składa się z części teoretycznej i praktycznej.

Kandydaci podczas egzaminu teoretycznego specjalistycznego i praktycznego mogą korzystać z norm.

Egzaminy teoretyczny

Egzaminy teoretyczny - specjalistyczny jest egzaminem pisemnym testowym, przeprowadzonym zgodnie z ogólnymi zasadami opisanymi w punkcie 6.2 niniejszej procedury.

Egzamin składa się z 35 pytań testowych z zakresu wiedzy o podstawach fizycznych, wyposażeniu, możliwościach badawczych oraz aspektach praktycznych stosowania techniki Phased Array, a także norm na wykonanie badań i ocenę wyników. Maksymalny czas odpowiedzi na jedno pytanie wynosi 2 minuty.

Egzamin praktyczny

Egzamin praktyczny obejmuje:

- a) opracowanie instrukcji badania,
- b) wykonanie badań Phased Array,
- c) ocenę wyników badań.

Opracowanie instrukcji badania – czas wynosi 90 minut.

Kandydat opracowuje instrukcję półautomatycznego badania złącza spawanego techniką Phased Array w oparciu o normy przedmiotowe lub/i procedurę, zgodnie z ogólnymi wymaganiami PN-EN ISO 9712. W ramach instrukcji określa wytyczne dotyczące personelu wykonującego badanie, dobiera parametry badania dla konkretnego złącza (próbki egzaminacyjnej), określa sposób kalibracji systemu, opisuje wymagania norm dotyczące weryfikacji poprawności wyników badań i użycia próbek odniesienia oraz określa szczegółowo kryteria akceptacji dla danego złącza.

Wykonanie badań – łącznie czas wynosi 180 minut

Kandydat wykonuje techniką Phased Array badania dwóch różnych próbek z sektorów wyrobów (złącze spawane i odkuwka) składających się na sektory przemysłowe PW i PE.

Wykonanie badania złącza spawanego

Kandydat dobiera parametry i określa warunki badań na podstawie norm i/lub procedury. Tworzy prawa opóźnień, kalibruje grupę PA i przygotowuje oprzyrządowanie do wykonania badania. Przeprowadza półautomatyczne enkodowane badanie złącza spawanego polegające na dwukrotnym skanowaniu badanego elementu w dwóch położeniach głowicy po przeciwległych stronach badanej spoiny. Dopuszczalne jest powtarzanie badania, pod

warunkiem nieprzekroczenia dopuszczalnego czasu egzaminu. (Wyjątek stanowi niezależna od kandydata awaria bądź zawieszenie się defektoskopu wymagające wykonania badania i kalibracji od początku).

Wykonanie badania odkuwki

Kandydat dobiera parametry i określa warunki badań na podstawie procedury badania odkuwki (należy wykorzystać kalibrację czułości ACG i TCG wykonaną przy badaniu złącza spawanego). Definiuje w defektoskopie geometrię badanego elementu, nastawia zadane parametry badania i przygotowuje oprzyrządowanie do wykonania przeszukiwania. Przeprowadza półautomatyczne enkodowane badanie odkuwki polegające na wzdłużnym skanowaniu badanego elementu przy wykorzystaniu skanu sektorowego poszerzonego (compound) generowanego z głowicy kątowej. Dopuszczalne jest powtarzanie badania, pod warunkiem nieprzekroczenia dopuszczalnego czasu egzaminu. (Wyjątek stanowi niezależna od kandydata awaria bądź zawieszenie się defektoskopu wymagające wykonania badania i kalibracji od początku).

Ocena wyników badań – łącznie czas wynosi 120 minut

Ocenię podlegają dwa zadania egzaminacyjne składające się z zadania badawczego oraz skanu badanej próbki. Egzaminowany sprawdza jakości wykonania skanu każdej z badanych próbek z punktu widzenia zgodności z wymaganiami PN-EN ISO 13588. Przeprowadza ocenę złączy spawanych na dostarczonych protokołach, zgodnie z wymaganiami procedury badania i norm przedmiotowych dla założonego poziomu jakości lub poziomu akceptacji. Ocena wyników wykonywana jest na formularzu Protokół badania - ocena wyników.

3.6 Ocena końcowa wyników egzaminu na 1. i 2. stopień

W celu zdania egzaminu kandydat powinien uzyskać z każdej jego części, ogólnej, specjalistycznej i praktycznej po minimum 70% punktów z możliwych do zdobycia.

W przypadku egzaminu praktycznego, minimalna ocena 70% powinna być uzyskana przez kandydata dla każdej badanej próbki i dla instrukcji prowadzenia badań NDT.

Końcowa ocena badanej próbki, która była również przedmiotem opracowania instrukcji wynosi 100%.

Oceny próbek egzaminacyjnych, dla których nie są opracowywane instrukcje badań wynoszą 85%., a końcowy wynik tej oceny oblicza się według następującego wzoru – uzyskana ocena próbki x100/85.

Do oceny wyników egzaminu praktycznego UT(TOFD) 2. stopnia stosowane są:

- katalog wyników badania próbek egzaminacyjnych, który obejmuje parametry oraz wyniki badań w postaci obrazów TOFD, wykonanych zgodnie z normą PN-EN ISO 10863,
- katalog oceny wyników badań, który zawiera protokoły badań TOFD wyników badań przeznaczonych do oceny (plików danych) i wzorcowe karty oceny opracowane dla tych wyników przeprowadzonych zgodnie z normą PN-EN ISO 15626.

Do oceny wyników egzaminu praktycznego UT(Phased Array) 2. stopnia stosowane są:

- katalog wyników badania próbek egzaminacyjnych, który obejmuje parametry oraz wyniki badań w postaci obrazów Phased Array, wykonanych zgodnie z normą PN-EN ISO 13588,
- katalog oceny wyników badań, który zawiera protokoły badań Phased Array wyników badań przeznaczonych do oceny (plików danych) i wzorcowe karty oceny opracowane dla tych wyników przeprowadzonych zgodnie z normą PN-EN ISO 19285.

3.7 Egzamin 3. stopnia dla metod badań VT, PT, MT, RT i UT

Egzamin dla uzyskania 3. stopnia kwalifikacji składa się z egzaminu podstawowego BASIC oraz egzaminu w głównej metodzie badania.

Egzamin podstawowy powinien być zdany jako pierwszy i pozostaje ważny 5 lat pod warunkiem, że w tym terminie będzie zdany egzamin w metodzie głównej. Kandydat posiadający ważny certyfikat 3. stopnia w innej metodzie jest zwolniony ponownego zdawania egzaminu podstawowego.

3.7.1 Egzamin podstawowy „BASIC”

Egzamin podstawowy jest pisemnym egzaminem testowym, stanowiącym ocenę ogólnej wiedzy kandydata i składa się z części **A, B i C**.

Egzamin **A** dotyczy wiadomości technicznych z zakresu wiedzy o materiałach i technologiach związanych z działalnością kandydata.

Egzamin **B** dotyczy wiadomości o programie i systemie certyfikacji wg normy PN-EN ISO 9712 i systemie certyfikacji Instytutu Spawalnictwa opracowanym w oparciu o wymagania ww. normy.

Egzamin **C** dotyczy wiadomości ogólnych wymaganych na poziomie 2. stopnia w minimum czterech metodach badań wybranych przez kandydata, w tym z jednej metody objętościowej (RT lub UT),

Liczba pytań do egzaminu podstawowego jest zgodna z wymaganiami normy PN-EN ISO 9712. Czas odpowiedzi na jedno pytanie przy egzaminie podstawowym „BASIC” wynosi 2 minuty.

Po ukończeniu szkolenia podstawowego BASIC Ośrodek Certyfikacji w terminie do 6 tygodni po zdaniu egzaminu końcowego wystawia Świadectwo Egzaminu Kwalifikacyjnego.

3.7.2 Egzamin z głównej metody badania

Egzamin z metody głównej jest egzaminem pisemnym składającym się z części: **D, E i F**.

Egzamin ogólny **D** jest egzaminem testowym związanym z zakresem wiadomości dotyczących 3. stopnia dla danej metody badań.

Egzamin specjalistyczny **E** jest egzaminem testowym związanym z zastosowaniem metody badań w danym sektorze przemysłowym, łącznie ze stosowanymi wytycznymi, normami i specyfikacjami.

Egzamin praktyczny **F** polega na opracowaniu procedury badań nieniszczących istotnej w sektorze (sektorach) dla wnioskowanego zakresu certyfikacji.

Liczba pytań do egzaminu podstawowego jest zgodna z wymaganiami normy PN-EN ISO 9712. Czas odpowiedzi na jedno pytanie przy egzaminie wynosi 2 minuty.

Czas na opracowanie procedury badań nieniszczących dla metod badań VT, MT i PT wynosi minimum 90 minut.

Czas na opracowanie procedury badań nieniszczących dla metod badań UT i RT wynosi minimum 120 minut.

3.7.3 Ocena egzaminu kwalifikacyjnego 3. stopnia

Ocena egzaminu podstawowego i w metodzie głównej przeprowadzana jest oddzielnie. Kandydat musi zdać obydwie egzaminy - podstawowy oraz z metody głównej. Za każdą poprawną odpowiedź dla egzaminu testowego kandydat otrzymuje 1 punkt.

Ocena egzaminu podstawowego

Kandydat, aby zdać egzamin podstawowy musi uzyskać z części **A, B i C** minimum 70 % punktów.

Ocena egzaminu z głównej metody badania

Kandydat, aby zdać egzamin, musi uzyskać z każdej części egzaminu **D, E i F** minimum 70 %.

3.8 Egzamin rozszerzający zakres certyfikatu kompetencji

3.8.1 Stopień 1.

Po ukończeniu przez Posiadacza szkolenia uzupełniającego, obejmującego dodatkowy sektor związany z wyrobem i z sektorem przemysłowym, przeprowadzany jest egzamin teoretyczny specjalistyczny oraz egzamin praktyczny, obejmujący badanie próbek dotyczących dodatkowego sektora.

3.8.2 Stopień 2.

Po ukończeniu przez Posiadacza szkolenia uzupełniającego, obejmującego dodatkowy sektor związany z wyrobem i z sektorem przemysłowym, przeprowadzany jest egzamin teoretyczny specjalistyczny oraz egzamin praktyczny, obejmujący badanie i ocenę próbek dotyczących dodatkowego sektora.

3.8.3. Stopień 3.

Po ukończeniu przez Posiadacza szkolenia uzupełniającego, obejmującego dodatkowy sektor związany z wyrobem i z sektorem przemysłowym, przeprowadzany jest egzamin teoretyczny pisemny z części **E**. Egzamin specjalistyczny **E** jest egzaminem testowym związanym z zastosowaniem metody badań w dodatkowym sektorze przemysłowym.

3.9 Egzamin recertyfikujący

Egzamin recertyfikujący przeprowadzany jest zgodnie z zasadami pkt. 11 normy PN -EN ISO 9712.

3.10 Okres ważności egzaminów

Egzaminy pozostają ważne dwa lata od momentu ich złożenia do chwili uzyskania certyfikatu, jeśli część praktyki w badaniach będzie uzyskiwana przez kandydata po egzaminie.

3.11 Powtarzanie egzaminu

Kandydat, który nie zdał egzaminu z części ogólnej, specjalistycznej lub praktycznej może przystąpić do egzaminu poprawkowego dwa razy. Egzamin poprawkowy dotyczy tylko niezdanej części, zgodnie z zasadami normy PN-EN ISO 9712. Do egzaminu tego kandydat zobowiązany jest przystąpić nie wcześniej niż po upływie 1 miesiąca od egzaminu poprzedniego chyba, że ukończy dodatkowe szkolenie, zaakceptowane przez Ośrodek.

Każdy z dwóch egzaminów poprawkowych nie może odbyć później niż po 24 miesiącach od daty poprzedniego egzaminu.

W przypadku nie zdania egzaminu poprawkowego lub nie przystąpienia do egzaminu poprawkowego w terminie określonym normą PN-EN ISO 9712, kandydat zobowiązany jest do zdawania egzaminu w całości zgodnie z procedurą stosowaną dla osób starających się o certyfikat po raz pierwszy.

Termin egzaminu ustalany może być pisemnie, ustnie, telefonicznie lub za pomocą poczty elektronicznej.

3.12 Zwolnienia egzaminacyjne

Zasady zwolnień egzaminacyjnych są zgodne z wymaganiami normy PN-EN ISO 9712.

4. OCHRONA I POUFNOŚĆ

Ośrodek zapewnia ochronę i poufność informacji uzyskanych w trakcie wykonywania działań związanych z egzaminowaniem i certyfikacją, w trakcie nadzoru nad certyfikatem. Ośrodek zapewnia również ochronę praw własności posiadacza certyfikatu.

5. PROCEDURA REKLAMACJI, SKARG I SPRAW SPORNYCH

Posiadacze certyfikatów mają prawo wnosić reklamacje i skargi do Zespołu Odwoławczego Ośrodka Certyfikacji od opinii Zespołu Oceniającego, decyzji Kierownika Ośrodka Certyfikacji lub jego Zastępcy oraz decyzji Komisji Egzaminacyjnej.

Instytut Spawalnictwa w Gliwicach Ośrodek Certyfikacji	Zasady egzaminowania personelu badań nieniszczących Wydanie 01
---	---

Załącznik 1

CENNIK
opłat za czynności związane z kwalifikacją
i certyfikacją personelu badań nieniszczących

Tabela V Opłaty jednostkowe za egzaminowanie jednej osoby (netto)

Poz.	Wyszczególnienie	Opłata (PLN)
1.	Opłata za egzamin 1 i 2. stopnia dla uzyskania certyfikatu kompetencji personelu badań nieniszczących (cena obejmuje wydanie certyfikatu)	800
2.	Opłata za egzamin podstawowy BASIC - A, B, C (cena obejmuje wydanie zaświadczenia o ukończeniu kursu)	1000
3.	Opłata za egzamin kwalifikacyjny 3. stopnia w metodzie głównej – D, E, F (cena obejmuje wydanie certyfikatu)	1300
4.	Opłata za egzamin poprawkowy 1 i 2. stopnia dla personelu badań nieniszczących: - egzamin teoretyczny (część ogólna i/lub specjalistyczna) - egzamin praktyczny	300 350
5	Opłata za poprawkowy egzamin podstawowy BASIC – A, B, C	600
6.	Opłata za egzamin poprawkowy 3. stopnia w metodzie głównej dla personelu badań nieniszczących: - egzamin teoretyczny – D, E - egzamin praktyczny – F (opracowanie procedury badania)	400 600
7.	Opłata za egzamin recertyfikacyjny 1, 2 i 3. stopnia dla personelu badań nieniszczących (cena obejmuje wydanie certyfikatu)	700

Instytut Spawalnictwa w Gliwicach Ośrodek Certyfikacji	Zasady egzaminowania personelu badań nieniszczących Wydanie 01
---	---

Tabela VI Opłaty jednostkowe za wydanie dyplomów, świadectw kwalifikacyjnych egzaminów spawacz oraz certyfikatów kompetencji, nadzór nad nimi i ich ponowne wydanie (netto)

Poz.	Wyszczególnienie	Opłata (PLN)
1.	Opłata za nadzór i ponowne wydanie certyfikatu kompetencji personelu badań nieniszczących	500
2.	Opłata za wydanie duplikatu dyplomu lub certyfikatu kompetencji	200
3.	Opłata za wydanie duplikatu legitymacji personelu NDT	200